

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-294/15

Edyta Mikołajczyk
versus
Marie Louise Czarnecka
ja
Stefan Czarnecki

(Sąd Apelacyjny w Warszawie esitatud eelotsusetaotlus)

Eelotsusetaotlus — Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega — Määrus (EÜ) nr 2201/2003 — Artikli 1 lõike 1 punkt a — Esemeline kohaldamisala — Abielu kehtetuks tunnistamise hagi, mille on esitanud kolmas isik pärast ühe abikaasa surma — Artikli 3 lõige 1 — „Hageja“ elukohaliikmesriigi kohtu alluvus — Ulatus

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu (teine koda) 13. oktoobri 2016. aasta otsus

1. *Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega — Määrus nr 2201/2003 — Kohaldamisala — Mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine“ — Abielu kehtetuks tunnistamise hagi, mille on esitanud kolmas isik pärast ühe abikaasa surma — Hõlmamine*

(Nõukogu määrus nr 2201/2003, artikli 1 lõike 1 punkt a ja artikkel 3)

2. *Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega — Määrus nr 2201/2003 — Üldine kohtualluvus — Artikli 3 lõike 1 punkti a viiendas ja kuuendas taandes ette nähtud alternatiivsed kohtualluvuse kriteeriumid — Mõiste „hageja“ — Autonoomne ja ühetaoline tõlgendamine*

(Nõukogu määrus nr 2201/2003, artikli 3 lõike 1 punkti a viies ja kuues taane)

3. *Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega — Määrus nr 2201/2003 — Artikli 3 lõike 1 punkti a viiendas ja kuuendas taandes ette nähtud alternatiivsed kohtualluvuse kriteeriumid — Mõiste „hageja“ — Muu isik kui abikaasa — Välistamine*

(Nõukogu määrus nr 2201/2003, artikli 3 lõike 1 punkti a viies ja kuues taane)

1. Määruse nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 1347/2000, artikli 1 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et kolmanda isiku poolt pärast ühe abikaasa surma esitatud abielu kehtetuks tunnistamise hagi kuulub määruse nr 2201/2003 kohaldamisalasse.

Mis puudutab esiteks selle sätte sõnastust, siis see nimetab määruse kohaldamisalasse kuuluvate valdkondade hulgas teiste seas abielu kehtetuks tunnistamist, tegemata seejuures vahet, millal on hagi esitatud ja kuidas see suhestub ühe abikaasa surmaga või hagi kohtule esitamise õigust omava isikuga.

Sellist tõlgendust kinnitab teiseks selle sätte kontekst. Nimetatud määruse artikli 1 lõikes 3 on ammendavalt loetletud selle määruse kohaldamisalast välistatud valdkonnad. Pärast ühe abikaasa surma kolmanda isiku poolt abielu kehtetuks tunnistamiseks esitatud hagi ei ole aga toodud välistatud valdkondade hulgas.

Kolmandaks kinnitab seda tõlgendust määrusega taotletav eesmärk aidata luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine. Sellise abielu kehtetuks tunnistamise hagi, mille on esitanud kolmas isik pärast ühe abikaasa surma, välistamine määruse nr 2201/2003 kohaldamisalast kahjustaks aga nimetatud eesmärgi täitmist, kuna selline väljajätmine suurendaks õiguskindlusetust seoses selles valdkonnas puuduva ühtse õigusliku raamistikuga ja seda enam, et määrus nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, ei hõlma küsimusi seoses füüsilise isiku perekonnaseisu ja perekonnasuhetega.

(vt punktid 27–30, 32–34 ja 37 ning resolutsiooni punkt 1)

2. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 44 ja 45)

3. Määruse nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnustatakse kehtetuks määrus nr 1347/2000, artikli 3 lõike 1 punkti a viiendat ja kuuendat taanet tuleb tõlgendada nii, et kui abielu kehtetuks tunnistamise hagi on esitanud isik, kes ei ole abikaasa, ei saa ta tugineda nendes sätetes ette nähtud kohtualluvuse alustele.

Nimelt on määruse nr 2201/2003 artiklis 3 sätestatud kohtualluvuse kord ja sealhulgas selle artikli lõike 1 punkti a viiendas ja kuuendas taandes ette nähtud kord kujundatud nii, et sellega kaitstakse abikaasade huve. Selline tõlgendus vastab ka selle määrusega taotletavale eesmärgile, milleks on kehtestada paindlikud kollisiooninormid, et võtta arvesse isikute liikumist ja kaitsta ka ühise alalise elukoha riigist lahkunud abikaasa õigusi, tagades, et huvitatud isiku ning kohtualluvust teostava liikmesriigi vahel oleks tegelik side. Eeltoodust nähtub, et kui kolmanda isiku esitatud hagi abielu kehtetuks tunnistamiseks kuulub määruse nr 2201/2003 kohaldamisalasse, on selle kolmanda isiku suhtes siduv abikaasade puhul ette nähtud kohtualluvuse kord. Selline tõlgendus ei piira ka kolmanda isiku õigust kohtusse pöörduda, kuna ta võib tugineda teistele määruse artiklis 3 ette nähtud kohtualluvuse alustele.

(vt punktid 49–51 ja 53 ning resolutsiooni punkt 2)